

wijk-ecosystemen en de co-creatie van welzijn

een uitnodiging aan de gemeenten...

Philippe Delespaul (Innovaties in de GGZ)

Spring over het Ravijn

LCGW-festival : Deventer, 27 maart 2025

er bestaat
(ergens in een bil
een verborgen h
voor duurz
psycho-sociale
in de ga

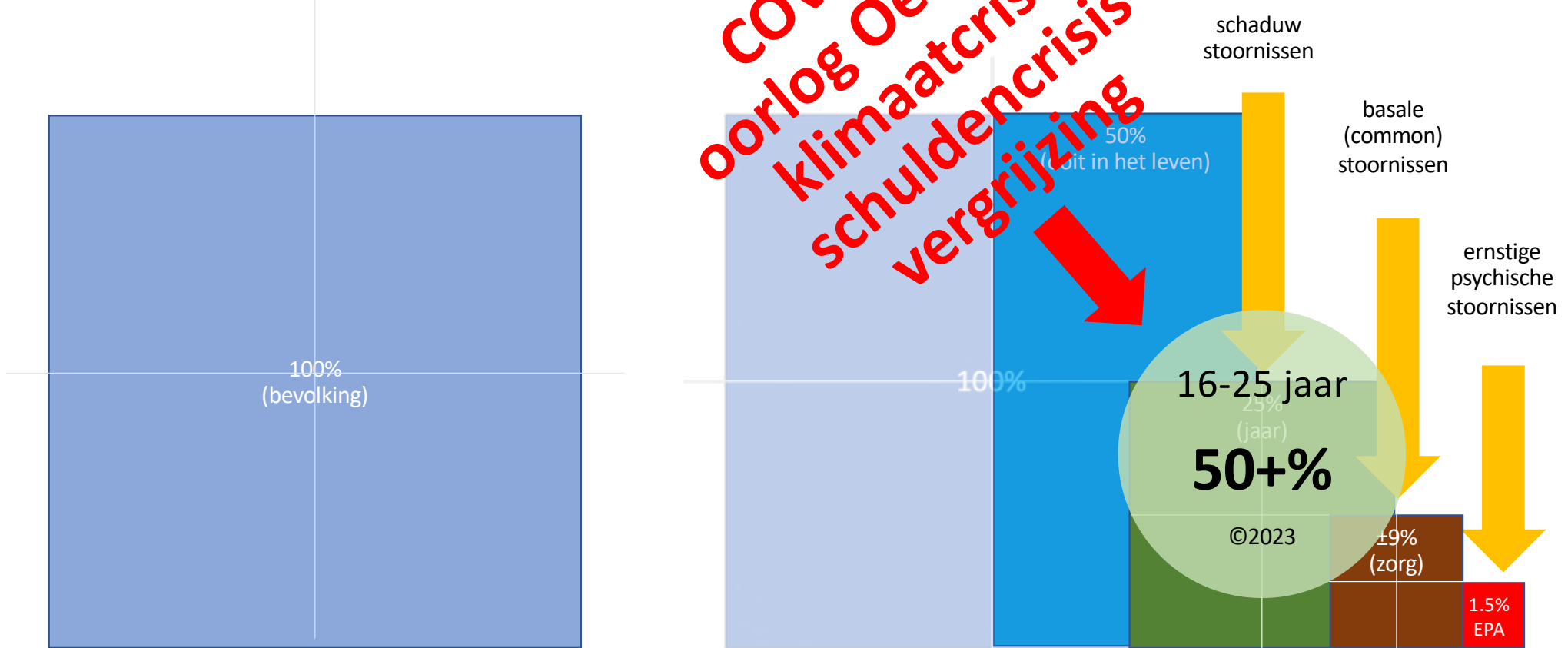
UITGANGSVRAAG

onze verantwoordelijkheid/uitdaging
(cijfers die iedereen zou moeten weten)

waar het om gaat: psychisch lijden

COVID-19
oorlog Oekraïne
klimaatcrisis
schulden crisis
vergrijzing

psychisch lijden

komt vaak voor

en nog vaker wanneer er ook andere problemen zijn

(werkeloosheid, somatische problemen, druggebruik, echtscheiding, schulden...)

60+% bij de huisarts

65+% bij werkeloosheid

70+% bij huiselijk geweld

80+% bij verwarde personen

90+% dak & thuisloosheid

psychische lijden

is zelden

en nog vaker wanneer er ook andere problemen zijn
(werkeloosheid, somatische problemen, alcoholgebruik, echtscheiding, schulden...)

banaal...

'lichte' psychische problemen =

>3 maanden niet: werken, voor de kinderen zorgen...
(hoge maatschappelijke kost, maar vaak onzichtbaar, vergeten...)

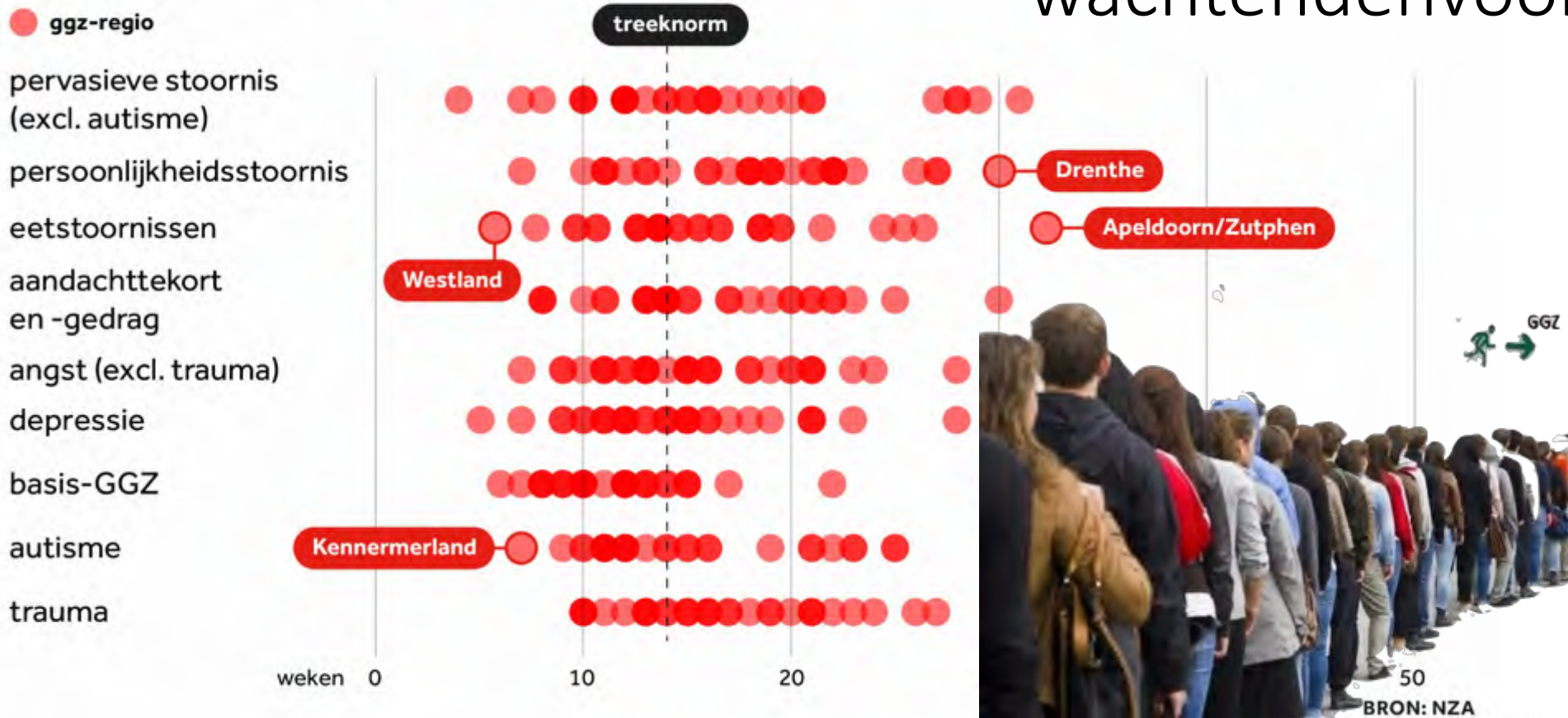
analyse van een malaise ook de beste ggz faalt...

er zijn 100.000
wachtendenvoor u...

Treknorm in veel ggz-regio's niet gehaald

paradoxaal gelukkig voelen...

en toch staat Nederland op positie 6 van de gelukkigste landen ter wereld...

Positie (2020) ↕	land	Puntentotaal ↕
1	Finland	7.809
2	Denemarken	7.646
3	Zwitserland	7.560
4	IJsland	7.504
5	Noorwegen	7.488
6	Nederland	7.449
7	Zweden	7.358

extreme shit
ervaar je
wanneer wat je overkomt
anderen om je heen
niet overkomt!
maar 1 op 4 ???????

FACTS! er is uitzonderlijk veel...

- ... 10% bewoners jaarlijks in professionele ggz
- ... veel psychiatrische bedden (top 3 van Europa);
- ... veel dwang en drang en toenemend...
- ... extreem veel forensische bedden (niet meegeteld in EURstats)
- ... ook separate psychogeriatric en LVB sector (niet meegeteld...)
- ... een jaarlijks groeiende BW sector (afbouw zonder afbouw)
- ... een groeiend aantal psychiaters (+50% (nu 3800) in 20 jaar tijd)
- ... een groeiend aantal psychologen (nu meer dan 20.000)
- ... niet verhoudingsgewijs meer geld (slokkop is somatische zorg)...

realiteitscheck 2!

de toegenomen psychische nood

... 10% bewoners jaarlijks in professionele ggz
... veel psychiatrische bedden;

is iatrogeen

... veel dwang en dwangtoestand
(door de zorg gecreëerd)

... extreem veel forensische bedden

... een jaarlijks groeiende beschutwonersector

maar niet banaal!

... een groeiend aantal psychiaters (+50% in 20 jaar tijd)

(zelfs dodelijk)

... een groeiend aantal psychologen,...

Guidance on Mental Health Policy and Strategic Action Plans

WHO, maart 2025

Vikram Patel

we kunnen veel leren
van ontwikkelingslanden

die zorgkeuzes maken
op basis van toegevoegde waarde
voor de burger

niet op basis van het
bestendigen van belangen van
professionals en instellingen

het belang van een herkenbare verantwoordelijkheid afbakening regio/wijk

**wat is mijn opdracht,
mijn verantwoordelijkheid?**

+wie zijn mijn collega's?

regio/wijk-afbakening

maakt de agenda duidelijk

(beter een goede buur dan een verre vriend)

kleinschaligheid/wijk (<15.000 inw.)

waar burgers dagelijks leven

met betrokken familie, vrienden, collega's

en hulpverleners op 'spontane' wijze

(ongeorganiseerd, met minimale overhead)

collega's en andere hulpbronnen treffen

(e.g. huisarts, school, werk, buurt, voetbal, kerk...)

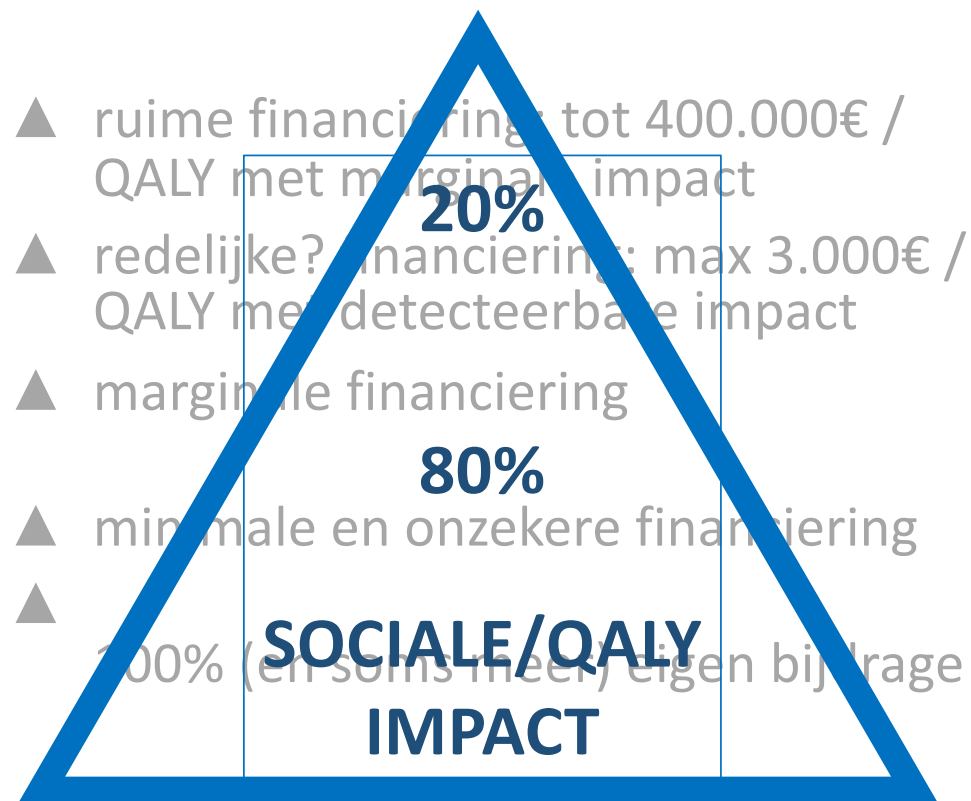
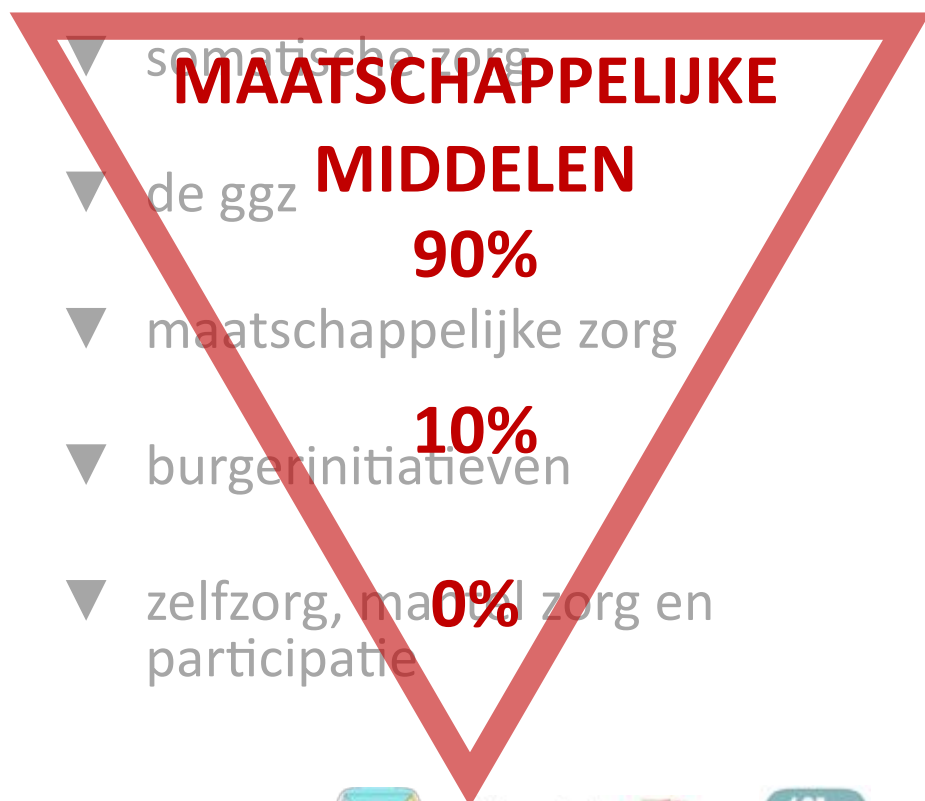
billijkheid een betere job doen

... zijn onze investeringen 'billijk' verdeeld?

- ▼ somatische zorg
 - ▼ de ggz
 - ▼ maatschappelijke zorg
 - ▼ burgerinitiatieven
 - ▼ zelfzorg, mantel zorg en participatie
- ▲ ruime financiering: tot 400.000€ / QALY met marginale impact
 - ▲ redelijke? financiering: max 3.000€ / QALY met detecteerbare impact
 - ▲ marginale financiering
 - ▲ minimale en onzekere financiering (veel vrijwilligerswerk)
 - ▲ 100% (en soms meer) eigen bijdrage (kostendelersnorm,...)

... zijn onze investeringen 'billijk' verdeeld?

GGZ problemen zijn te omvattend om enkel de verantwoordelijkheid van de GGZ te zijn

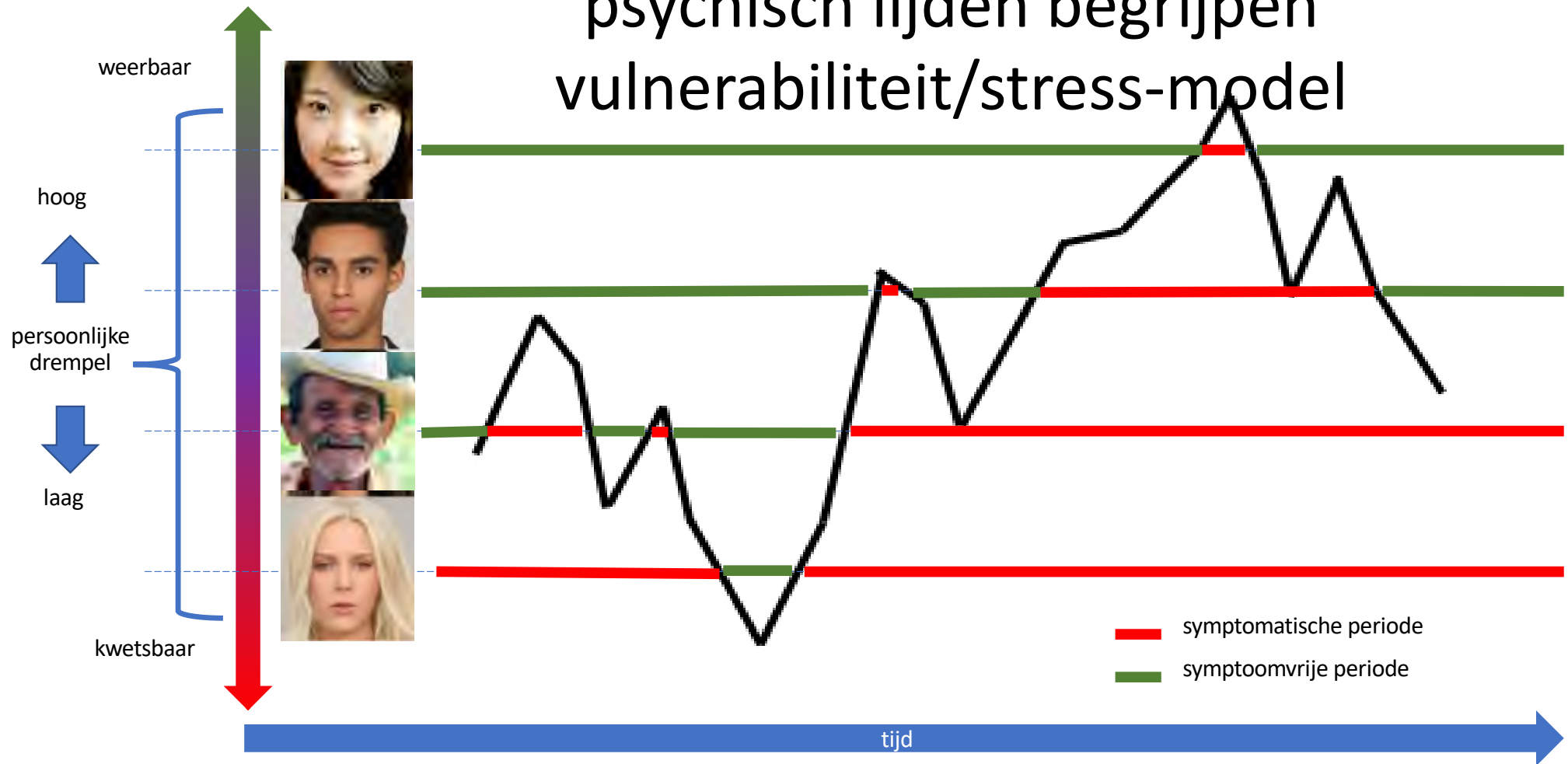
een uitdaging voor de **publieke gezondheid**

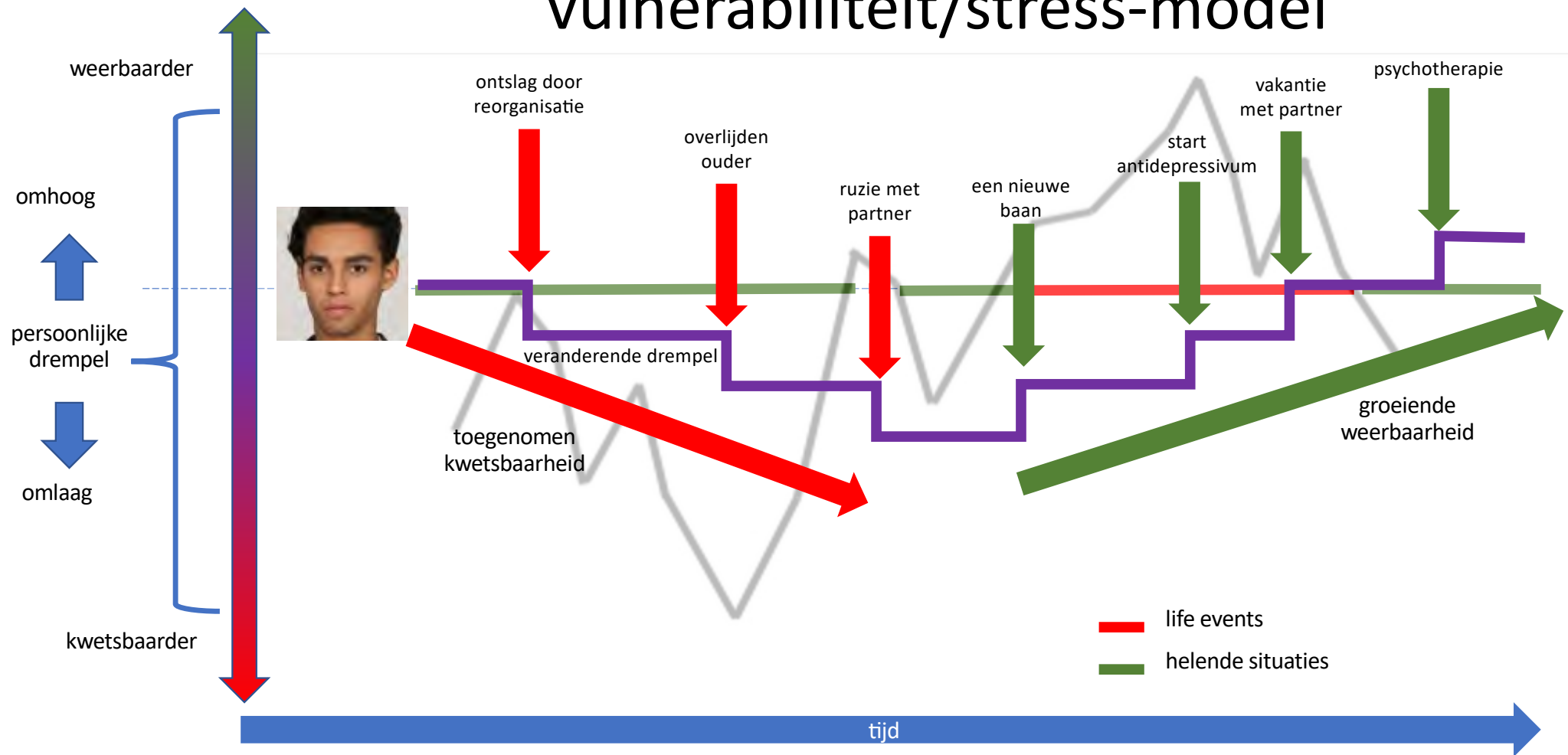
reculer pour mieux sauter: over psychisch lijden

psychisch lijden begrijpen vulnerabiliteit/stress-model

vulnerabiliteit/stress-model

herstel

optimale zorg
versnelt
de weg naar herstel

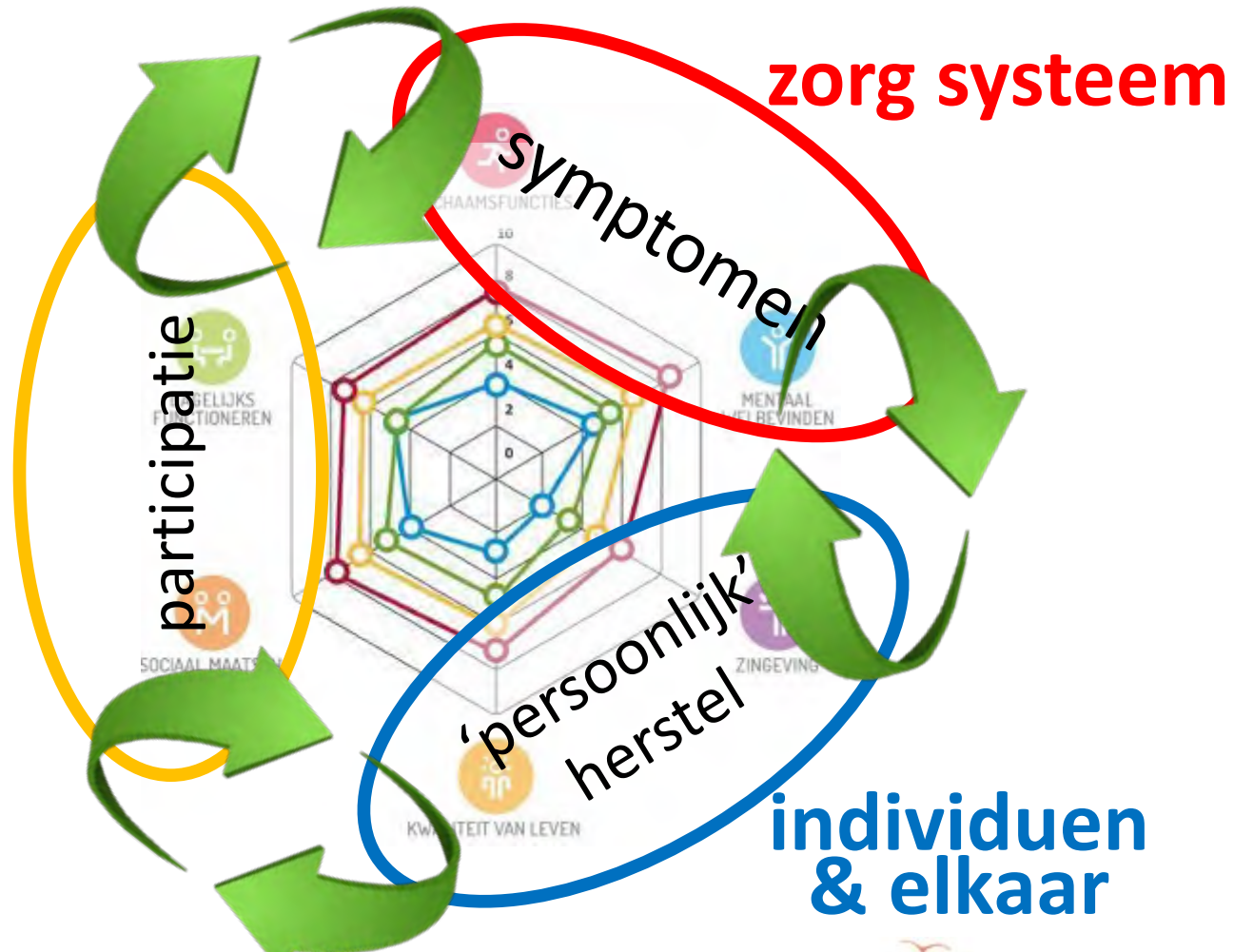
sluipwegen/afsnijdingen
zorgen ervoor dat we
kansen om te leren, missen

the long and winding road...

over gezondheid/herstel realiseren

maatschappij

symptomen

participatie
persoonlijk herstel

dagelijkse uitdagingen
(communities)

individuen
& elkaar

over gezondheid/herstel als proces

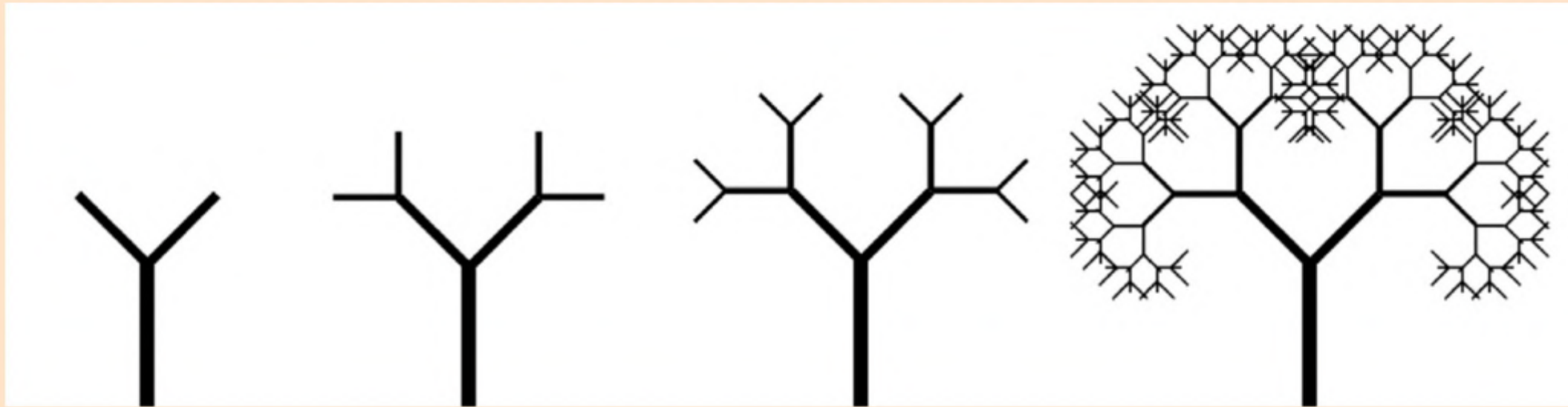
een 'ander' gesprek

(≠ selectie/verwijzing voor de optimale behandeling van ziekte, maar shared decision making)

Van Trechter naar Boom

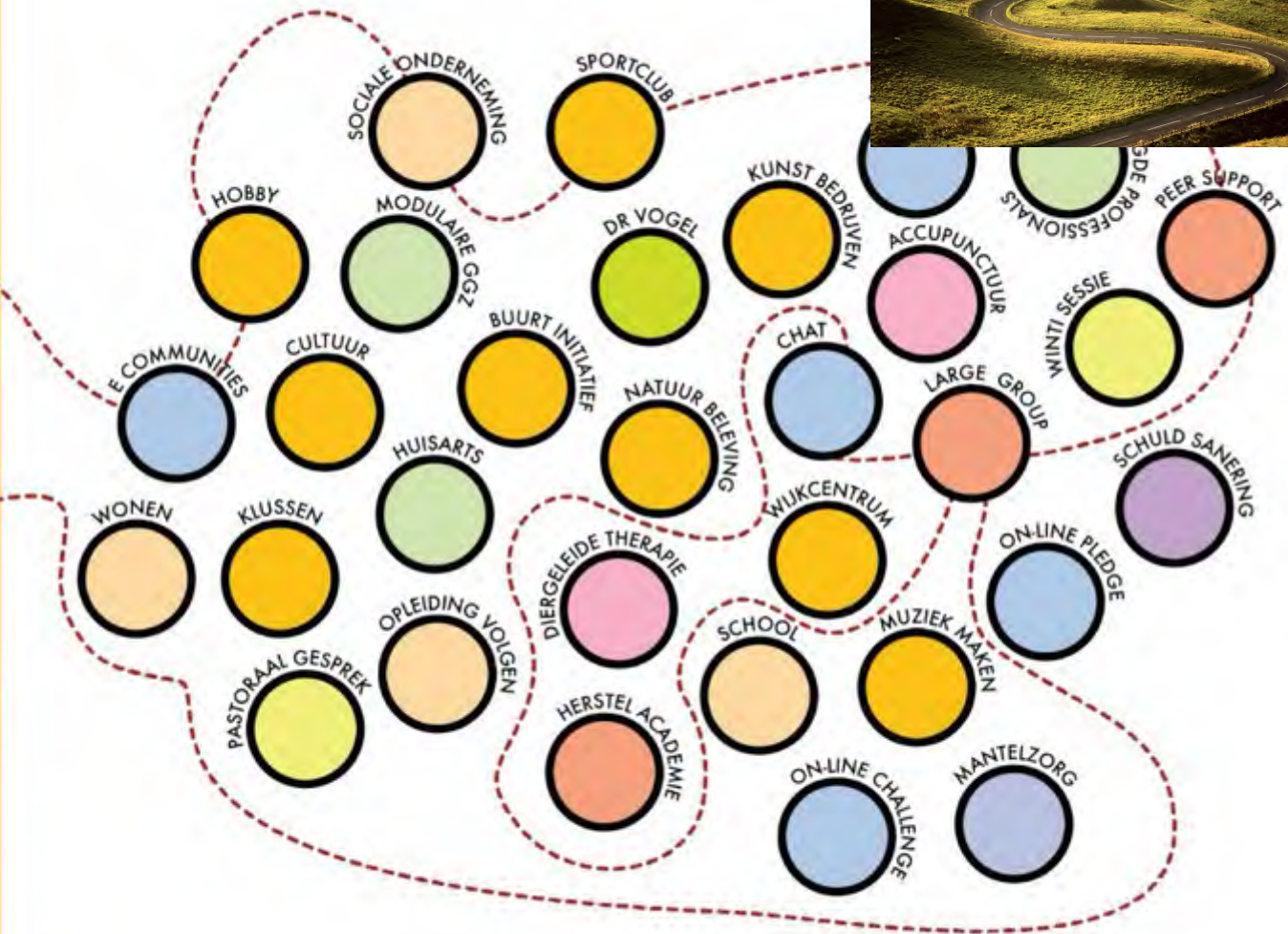
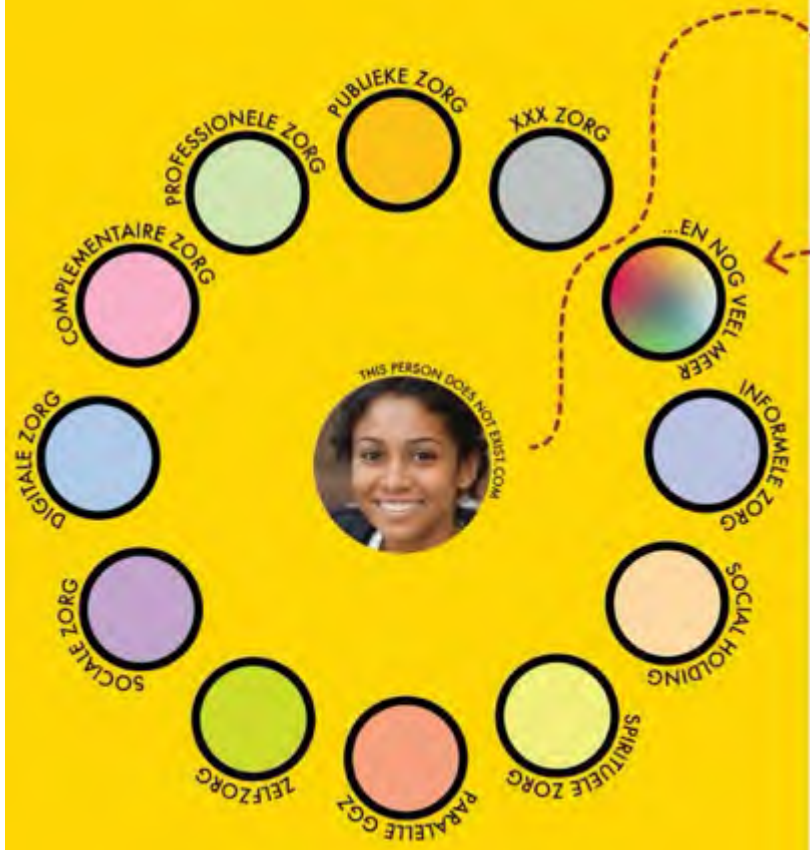

SELECTIE

DIFFERENTIATIE

... waaruit ieder zijn eigen pad kiest ...

Transformeren voor Dummies

Transformeren voor Dummies

werkboek
GEM-VeranderAtelier HOG
VERSIE 17 augustus 2022

werkboek
**GEM-VeranderAtelier
WoW**

Weerbaarheids Ondersteunend Werken

VERSIE 1 november 2022

Gijs Ockeloen (red.)
Michael Milo
Jim van Os
Philippe Delespaul

Gijs Ockeloen (red.)
Michael Milo
Jim van Os
Philippe Delespaul

'omgeving' als resource

95+%
dagelijkse
contact
'samenleven'

'handelings'-
bekwaam

bekwaam

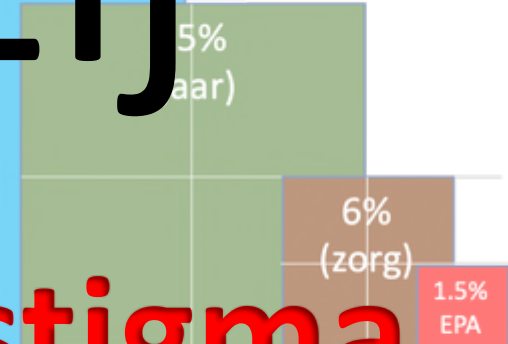
wij

handelings-
onbekwaam

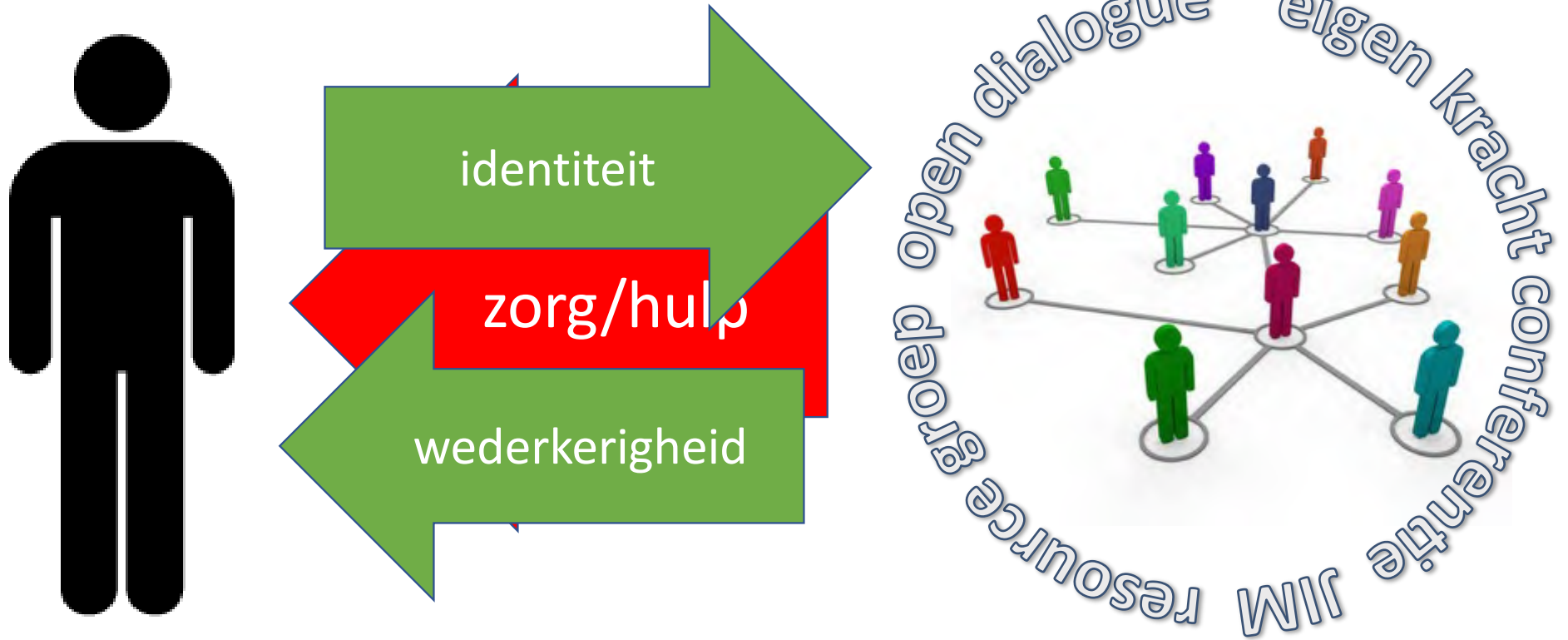
50%
(ooit in het leven)

zij

stigma

integrale gecontextualiseerde (netwerk) zorg

short list van betrokken resources...

- families en betrokkenen
- de huisarts
- de wijk en buurt (de bakker, parochie, bibliotheek,...)
- de woning (en woningbouwverenigingen)
- maatschappelijke voorzieningen als politie, crisisdienst,...
- burgerinitiatieven als wandelclubs, zorgboerderijen,...
- de school
- het werk: (sociale) ondernemers
-
- naast de ggz (speciassisten in psychose, verslaving, autisme, eetstoornissen, LVB,...)

domeinen

- families en betrokkenen
- de huisarts
- de wijk en buurt (de bakker, parochie, bibliotheek,...)
- de woning (en woningbouwverenigingen)
- maatschappelijke verenigingen (politie, crisisdienst,...)
- burgerinitiatieven als wandelclubs, zorgboerderijen,...
- de school
- het werk: (sociale) ondernemers
-
- (naast de ggz)

indien we hun hulp
staan we (ggz/verzekeraars/...)
nodig hebben
bij hen
in de schuld

ggz specialisten zijn niet enkel nodig
voor diagnostiek en behandeling
(eerste orde-hulpverleners)
maar gebruiken hun deskundigheid
ook om burgers bij te staan
en 'communities' te versterken
(tweede orde-hulpverleners)
om hun bijdrage te leveren

over ketens, netwerken en ecosystemen

Herstel
Talent

psycho
net

keten

verwijzing
((warme) overdracht)

netwerk

indicatietafel
(triage)

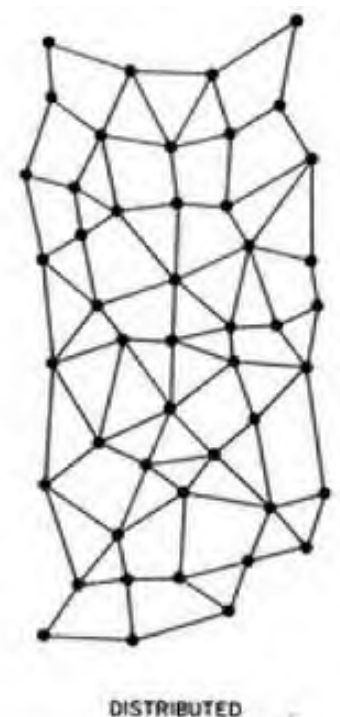

eco-systeem
(GEM)

zorg co-creatie
(deelzorg +
elkaar niet in de steek laten)

netwerken: toren of markt?

ecosystemen

Herstel
Talent

psycho
net

Voor wie het nog niet zou weten...

**[E]cosystemen voor
[M]entale
[G]ezondheid**

EMG ...

Herstel
Talent

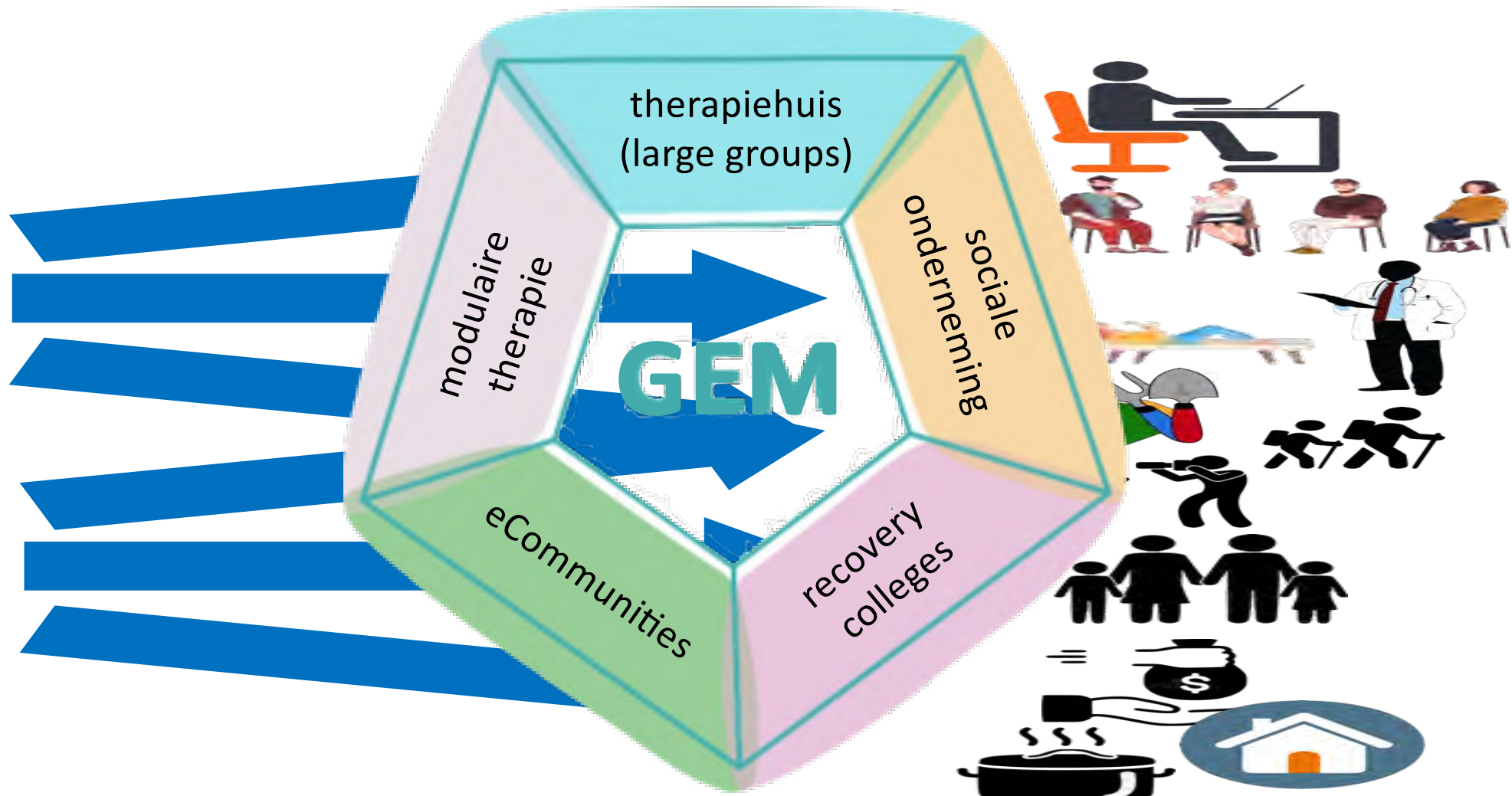
psycho
net

een
Ecosysteem
voor
Mentale
Gezondheid

G E M

'gem'-stone
(edelsteen)
geslepen van ruw
naar een briljant
en
met veel facetten

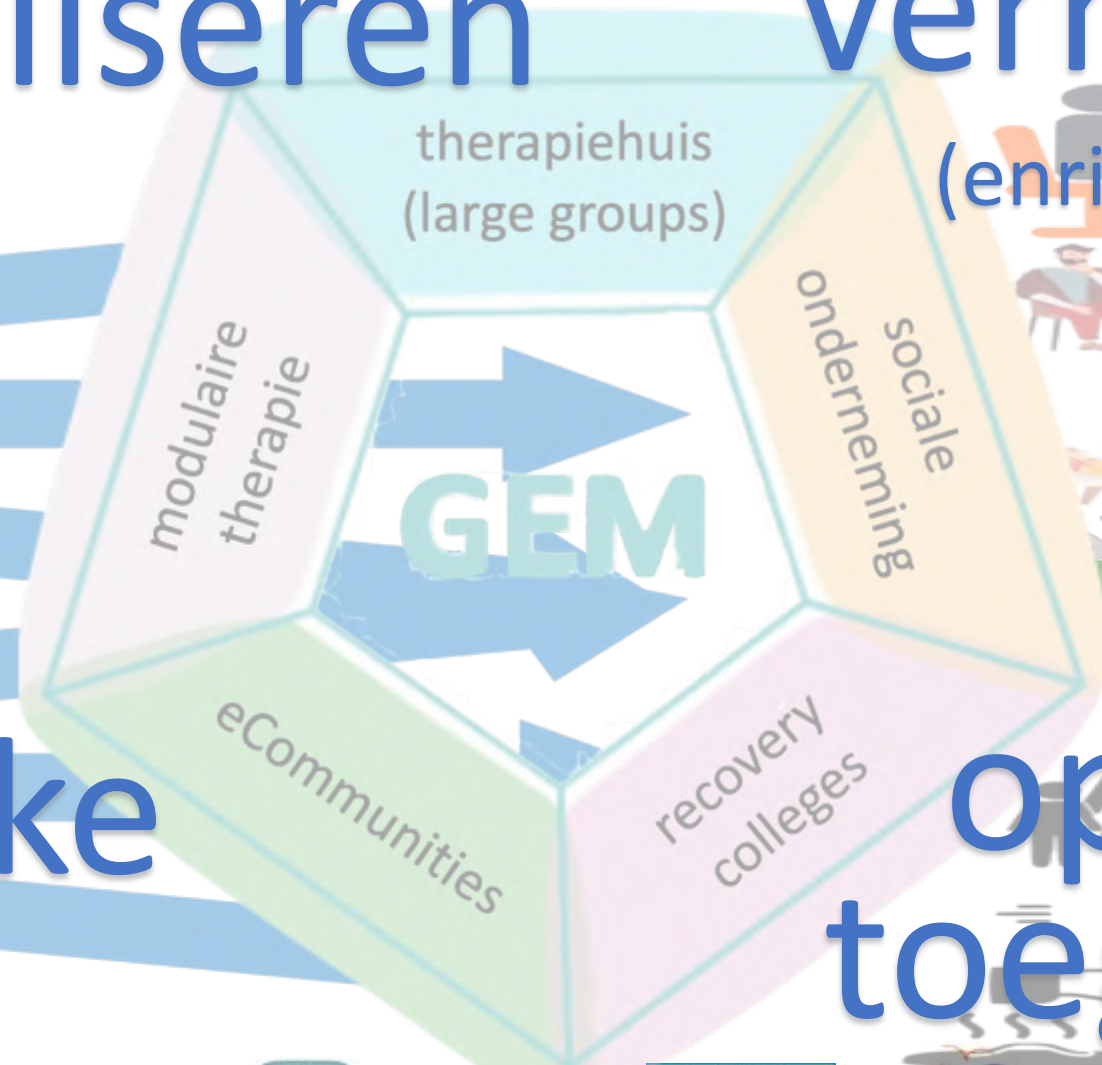

normaliseren

verrijking
(enrichment)

publieke
veld

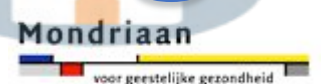
open
toegang

Herstel
Talent

psychose
net

• **Transformeren voor Dummies**

INTEGREER DE ZORG

REFRAMING ACADEMY
ga stakeholder-allianties aan

werkboek **GEM-VeranderAtelier Large Cities**

VERSIE 28 februari 2023

zorg voor vangnetten

BOUW AF

FASEER UIT

naar een **STEUNENDE GESPREK**

Gijs Ockeloen (red.)
Michael Milo
Philippe Delespaul

DERK LOORBACH - <https://tinyurl.com/3e2pk472>

• **Transformeren voor Dummies**

INTEGREER DE ZORG

REFRAMING ACADEMY
ga stakeholder-allianties aan

werkboek **GEM-VeranderAtelier Recovery Cities**

VERSIE 28 februari 2023

zorg voor vangnetten

BOUW AF

FASEER UIT

naar een **STEUNENDE GESPREK**

Gijs Ockeloen (red.)
Michael Milo
Philippe Delespaul

DERK LOORBACH - <https://tinyurl.com/3e2pk472>

• **Transformeren voor Dummies**

INTEGREER DE ZORG

REFRAMING ACADEMY

werkboek **GEM-VeranderAtelier SoS**

Specialistische Therapiën onder Supervisie

VERSIE 28 februari 2023

zorg voor vangnetten

BOUW AF

FASEER UIT

naar een **STEUNENDE GESPREK**

Gijs Ockeloen (red.)
Michael Milo
Jim van Os
Philippe Delespaul

DERK LOORBACH - <https://tinyurl.com/3e2pk472>

ecosystemen voor de ggz

- een ecosysteem is rijk (aan resources)
- alles in een maatschappij kan een resources zijn (niet enkel professionele diensten)
- ecosystemen werken met beperkte regels
- de belangrijkste: elkaar niet in de steek laten
- in een ecosysteem hoef je niet dezelfde 'taal' te spreken
- ecosystemen respecteren de autonomie van partners (eigen doelen en ambities) + ook privacy
- ecosystemen hebben weinig overleg & bureaucratie
- en optimaliseren in interactie
- hebben de intentie samen de job te klaren

ecosystemen voor de ggz

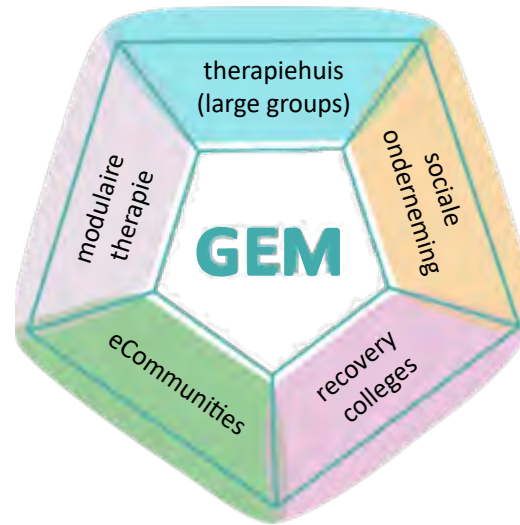
**‘een boom kan niet beslissen
geen deel van het bos te zijn’**

**alle regionale partners
zijn deel van het ecosysteem**

**(ook wie de samenwerkings-
overeenkomst niet ondertekent)**

- een ecosysteem is rijk (aan resources)
- alles in een ecosysteem kan en resources ZIJN (niet enkel professionele diensten)
- ecosystemen werken met beperkte regels
- de belangrijkste: elkaar niet in de steek laten in een ecosysteem hoer je niet dezelfde ‘taal’ te spreken
- ecosystemen respecteren de autonomie van partners (eigen doelen en ambities)
- ecosystemen hebben weinig overleg & bureaucratie
- en optimaliseren in interactie
- hebben de intentie samen de job te klaren

ph.delespaul@maastrichtuniversity.nl

www.denieuweggz.nl

